DOI: https://doi.org/10.32999/ksu2307-8030/2026-59-8

УДК 338.48:502.131.1:330.34

Миронов Ю.Б.
доктор економічних наук,
професор кафедри туризму та готельно-ресторанної справи
Львівського торговельно-економічного університету
ORCID: https://orcid.org/0000-0002-9015-506X
E-mail: yuriy@myronov.com

Кошкаров С.А.
кандидат економічних наук, директор
Чернівецького кооперативного
фахового коледжу економіки і права
ORCID: https://orcid.org/0009-0009-3597-5944
E-mail: steve_ko@ukr.net

Семів С.Р.
кандидат економічних наук, завідувач кафедри економіки
Львівського торговельно-економічного університету
ORCID: https://orcid.org/0000-0002-4682-7359
E-mail: centercoop@gmail.com

Миронова М.І.
кандидат економічних наук,
доцент кафедри міжнародних економічних відносин
Львівського торговельно-економічного університету
ORCID: https://orcid.org/0000-0003-1438-4394
E-mail: myronowa@gmail.com

РОЛЬ ЦИРКУЛЯРНОЇ ЕКОНОМІКИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНИХ ДЕСТИНАЦІЙ

У статті досліджено роль циркулярної економіки у забезпеченні сталого розвитку туристичних дестинацій. Обґрунтовано актуальність переходу від лінійної до циркулярної моделі розвитку в умовах зростання ресурсного навантаження, повоєнного відновлення України та європейської інтеграції. Розкрито сутність циркулярної економіки туристичної дестинації, її ключові принципи та рівні реалізації. Проведено регресійний аналіз, який засвідчив швидке відновлення міжнародних туристичних потоків на тлі зниження глобального рівня циркулярності економіки. Узагальнено зарубіжний досвід, виконано SWOT-аналіз передумов розвитку циркулярної економіки туристичних дестинацій України та запропоновано практичні рекомендації для органів влади, туристичного бізнесу й закладів вищої освіти щодо впровадження циркулярних принципів сталого розвитку.

Ключові слова: туризм, циркулярна економіка, сталий розвиток, туристична дестинація, готельно-ресторанний бізнес, zero-waste, ресурсоефективність, повоєнне відновлення, стала туристична дестинація, зелена економіка, продовольча безпека.

Myronov Yuriy, Koshkarov Stepan, Semiv Serhii, Myronova Mariana. THE ROLE OF THE CIRCULAR ECONOMY IN ENSURING THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF TOURISM DESTINATIONS

The article examines the role of the circular economy in ensuring the sustainable development of tourism destinations. The relevance of the study stems from the growing resource burden of the global tourism industry, the need to shift from the linear “extract-produce-consume-dispose” model toward circular principles of regenerative resource use, and the need to adapt Ukrainian tourism destinations to post-war recovery and European integration. The essence of the circular economy of a tourism destination is disclosed, and its key principles (reduce, reuse, recycle, regenerate, share) and implementation levels – micro, meso, and macro – are characterized. Based on the systematization of statistical data from UN Tourism and the Circle Economy Foundation for 2021–2025, a regression analysis of the dynamics of international tourist arrivals and the global circularity rate of the economy was conducted. The findings reveal divergent trends: a rapid recovery of tourist flows against a background of a steady decline in the share of secondary materials in the global economy – indicating insufficient integration of circular principles into tourism industry practice. International experience of circular transformations in the hotel, restaurant, and resort sector is systematized. A SWOT analysis of the prerequisites for the development of the circular economy of Ukrainian tourism destinations is conducted, confirming sufficient potential for transformation provided that regulatory, financial, and human-resource barriers are overcome. Practical recommendations are proposed for implementing circular principles at the level of state policy, regional clusters, hospitality enterprises, and higher education institutions. The practical significance of the study lies in the possibility of using the obtained results by public tourism administration

bodies, tour operators, hotel and restaurant enterprises, and regional administrations to shape strategies for the sustainable development of destinations under conditions of post-war recovery.

Key words: tourism, circular economy, sustainable development, tourism destination, hotel and restaurant business, zero-waste, resource efficiency, post-war recovery, sustainable tourism destination, green economy, food security.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку світової туристичної індустрії відбувається на тлі загострення глобальних викликів ресурсообмеженості, зміни клімату та накопичення відходів, що ставить під сумнів життєздатність традиційної лінійної моделі організації туристичного виробництва і споживання. Туристичні дестинації, які покладаються на масштабне залучення природних ресурсів, генерування значних обсягів відходів та інтенсивне енергоспоживання, дедалі частіше стикаються з обмеженнями екологічної місткості територій, зростанням операційних витрат і посиленням регуляторного тиску з боку органів державної влади та міжнародних інституцій. У цьому контексті циркулярна економіка постає як альтернативна парадигма організації господарської діяльності, що передбачає заміну принципу «взяти – виготовити – використати – викинути» замкненими циклами повторного використання, ремонту, відновлення та переробки ресурсів.

Для туристичних дестинацій циркулярна економіка набуває особливого значення, оскільки саме дестинація – це, по суті, територіально-господарський комплекс, що об'єднує заклади розміщення, харчування, транспортну та рекреаційну інфраструктуру, і є просторовим рівнем, на якому найбільш ефективно реалізуються принципи замкнених матеріальних й енергетичних потоків. Водночас практична імплементація циркулярних підходів у туризмі стикається з низкою бар'єрів: фрагментарністю нормативно-правового регулювання поводження з відходами, відсутністю уніфікованих індикаторів циркулярності для туристичної галузі, недостатньою обізнаністю підприємців малого та середнього готельно-ресторанного бізнесу, а також обмеженістю фінансових ресурсів для впровадження ресурсоефективних технологій [4].

Для України проблематика циркулярної трансформації туристичних дестинацій набуває особливої актуальності за умов війни та подальшого повоєнного відновлення. Руйнування туристичної та комунальної інфраструктури, зростання обсягів будівельних і побутових відходів на постраждалих територіях, необхідність відбудови готельно-ресторанних об'єктів на засадах ресурсоефективності та курс на європейську інтеграцію, що передбачає адаптацію національного законодавства до Плану дій ЄС щодо циркулярної економіки, формують об'єктивну потребу наукового обґрунтування моделі циркулярного розвитку вітчизняних туристичних дестинацій. Проблема полягає в тому, що, попри зростання наукового і практичного інтересу до окремих циркулярних практик (передусім у сфері поводження з харчовими відходами HoReCa), в Україні відсутній комплексний підхід до циркулярної економіки дестинації як цілісної управлінської моделі, що охоплювала б ресурсні, інфраструктурні, інституційні та поведінкові аспекти сталого розвитку територій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні засади циркулярної економіки у туризмі формуються на перетині економіки природокористування, регіональної економіки та туризмознавства. У зарубіжній літературі концептуалізація циркулярних практик у сфері гостинності найбільш активно здійснюється з початку 2020-х років, що пов'язано з посиленням уваги до постпандемічного відновлення сектору на засадах сталості. C. Rodrnguez та співавтори на основі критичного огляду літератури систематизували напрями застосування принципів циркулярної економіки в туризмі та довели, що найбільший потенціал циркулярності зосереджений у сферах управління відходами, енергоефективності та повторного використання води готельних підприємств [10]. A. Zorpas зі співавторами обґрунтували необхідність поетапного впровадження циркулярної стратегії туристичною галуззю, наголосивши на ролі інновацій у поводженні з відходами як каталізатора переходу до циркулярної моделі [14]. M. Axhami та співавтори на основі кейс-стаді італійського курортного комплексу емпірично підтвердили, що впровадження циркулярних практик – енергоефективних рішень, повторного використання води, залучення зацікавлених сторін – сприяє формуванню економічної, екологічної та соціальної цінності туристичного підприємства [8]. R. Gonzбlez-Sбnchez зі співавторами

розробили дорожню карту дослідження циркулярного туризму в постпандемічний період, визначивши стійкість (resilience) дестинації як ключовий результат циркулярної трансформації [9]. J. Velasco-Mucoz зі співавторами застосували теоретичний каркас циркулярної економіки до туристичного сектору, підкресливши, що дестинація, а не окреме підприємство, є оптимальним рівнем координації циркулярних ініціатив [12].

У вітчизняній науковій думці проблематика циркулярної економіки досліджується переважно на рівні промислових підприємств та національної економіки в цілому, тоді як туристично-рекреаційний вимір залишається менш розробленим. М. Злотнік та Б. Ткачук обґрунтували переваги впровадження циркулярної економіки для українських підприємств в умовах воєнного стану, акцентувавши на потенціалі вторинної переробки будівельних відходів і металобрухту [2]. Т. Білоусько, а також П. Куцик зі співавторами розкрили взаємозв'язок циркулярної економіки з досягненням цілей сталого розвитку та систематизували бар'єри її впровадження в українських реаліях [1; 4]. Прикладні аспекти циркулярності у сфері гостинності висвітлено В. Красномовцем та О. Машковою, які оцінили екологічні ініціативи закладів готельно-ресторанної галузі України в умовах війни [3], а також М. Рябенькою зі співавторами, котрі розробили стратегії запобігання, зменшення та перерозподілу відходів у закладах ресторанного господарства [7]. Найбільш комплексно економічну ефективність циркулярних бізнес-моделей у сфері HoReCa на засадах zero-waste розкрито у роботі І. Писаревої та співавторів [6].

Водночас, попри значний масив досліджень окремих циркулярних практик у HoReCa секторі, у вітчизняній літературі відсутній комплексний підхід до циркулярної економіки туристичної дестинації як цілісної просторово-управлінської моделі сталого розвитку, що враховувала б специфіку повоєнного відновлення туристичної інфраструктури України. Це формує проблемне поле дослідження.

Метою статті є наукове обґрунтування ролі циркулярної економіки у забезпеченні сталого розвитку туристичних дестинацій, встановлення кількісних закономірностей динаміки міжнародних туристичних потоків і глобального рівня циркулярності економіки, систематизація зарубіжного досвіду циркулярних трансформацій у сфері гостинності та розроблення практичних рекомендацій щодо впровадження циркулярних принципів на рівні туристичних дестинацій України.

Виклад матеріалу дослідження та його основні результати. Циркулярна економіка туристичної дестинації – це модель просторово-господарської організації туристичної діяльності, що ґрунтується на замкнених циклах використання матеріальних, енергетичних і водних ресурсів, мінімізації утворення відходів і максимальному подовженні життєвого циклу продуктів, споруд та інфраструктурних об'єктів дестинації. На відміну від лінійної моделі, в якій дестинація функціонує як точка транзитного споживання ресурсів (продукти харчування, будівельні матеріали, енергоносії, вода) з подальшим утворенням відходів, циркулярна модель перетворює дестинацію на замкнену систему, у межах якої відходи одного підприємства чи процесу стають ресурсом для іншого.

До ключових принципів циркулярної економіки туристичної дестинації належать:

1) скорочення (reduce) обсягів споживання первинних ресурсів та утворення відходів на етапі проєктування туристичного продукту;

2) повторне використання (reuse) матеріалів, обладнання та інфраструктурних об'єктів;

3) перероблення (recycle) відходів у нові ресурси в межах дестинації або регіону;

4) регенерація (regenerate) природних екосистем, що слугують ресурсною базою туризму;

5) спільне використання (share) активів – транспортних засобів, обладнання, простору розміщення – на засадах економіки спільного споживання.

Реалізація циркулярних принципів у туристичній дестинації відбувається на трьох взаємопов'язаних рівнях:

1. *мікрорівень* охоплює окреме підприємство готельно-ресторанного, екскурсійного чи транспортного профілю, яке впроваджує ресурсоефективні технології, роздільний збір відходів, енергозберігаюче обладнання та практики скорочення харчових відходів;

2. *мезорівень* – рівень дестинації – передбачає координацію циркулярних ініціатив між підприємствами через кластерні об'єднання, спільну інфраструктуру поводження з відходами, локальні ланцюги

постачання продовольства та будівельних матеріалів;

3. *макрорівень* охоплює нормативно-правове регулювання, фінансові інструменти стимулювання циркулярності (податкові пільги, «зелені» кредити) та інтеграцію індикаторів циркулярної економіки до національних стратегій розвитку туризму.

Зарубіжний досвід циркулярних трансформацій у сфері гостинності демонструє значну варіативність підходів залежно від рівня економічного розвитку та інституційної спроможності країн. У країнах ЄС циркулярні практики готельно-ресторанних підприємств здебільшого зосереджені на скороченні харчових відходів, впровадженні систем моніторингу споживання ресурсів і технологій повторного використання води, що підтверджується емпіричними дослідженнями італійського курортного сектору, де впровадження фотогальванічних систем, повторне використання сірих стічних вод та скорочення відходів у розрахунку на одного гостя дало змогу підвищити конкурентоспроможність підприємства без суттєвих капітальних витрат [8]. Для туристичної галузі критично важливим є поєднання технологічних інновацій у переробці відходів із маркетинговою комунікацією циркулярних практик до споживача, оскільки поінформованість туриста є одним із визначальних чинників успішності циркулярних ініціатив [14].

Для оцінки динаміки взаємозв'язку між відновленням глобального туристичного попиту та станом циркулярності світової економіки систематизовано статистичні дані Всесвітньої туристичної організації (UN Tourism) щодо обсягів міжнародних туристичних прибуттів та дані Circle Economy Foundation щодо глобального рівня циркулярності економіки за 2021–2025 роки. Результати систематизації представлено в таблиці 1.

Дані таблиці 1 свідчать про різноспрямовану динаміку двох ключових процесів. Обсяг міжнародних туристичних прибуттів демонструє стрімке відновлення після пандемічного спаду: з 461 млн осіб у 2021 р. до 1520 млн осіб у 2025 р., що означає більш ніж триразове зростання за п'ять років і практичне подолання допандемічного рівня вже у 2024 році. Водночас глобальний рівень циркулярності економіки – частка вторинних ресурсів у загальному обсязі матеріалів, що споживаються світовою економікою, – демонструє стійку низхідну тенденцію: з 9,1 % у 2018 р., 8,6 % у 2021 р. до 6,9 % у 2025 р. [11; 13]. Такий низький рівень циркулярності пояснюється двома основними факторами:

1) споживання енергії – приблизно 44 % усіх перероблених матеріалів використовуються для виробництва палива та енергії, що робить їх повністю недоступними для переробки чи повторного використання;

2) нарощування запасів – світове населення й інфраструктура швидко зростають, що означає, що величезні обсяги матеріалів (таких як сталь, цемент та деревина) «заблоковані» у довготривалих соціально-економічних запасах, таких як міста, будівлі та техніка.

Втім, рівень циркулярності значно варіюється залежно від регіону. Наприклад, у Європейському Союзі середній рівень циркулярності становить приблизно 12 %, а мета – збільшити його до 24 % до 2030 року.

Для встановлення статистичної закономірності виявлених тенденцій здійснено регресійний аналіз методом найменших квадратів, де незалежною змінною виступив порядковий номер року ($t = 1$ для 2021 р., $t = 5$ для 2025 р.). Для динаміки міжнародних туристичних прибуттів (y_1, млн осіб) отримано таке рівняння лінійної регресії:

$$y_1 = 363{,}2 + 261{,}2 \cdot t \qquad (1)$$

Коефіцієнт детермінації становить $R^2 = 0{,}887$ ($r = 0{,}942$; $p = 0{,}017$), що свідчить про високу статистичну значущість висхідного тренду відновлення туристичного попиту.

Таблиця 1

Динаміка міжнародних туристичних прибуттів та глобального рівня циркулярності економіки, 2021–2025 рр.

Рік	Міжнародні туристичні прибуття, млн осіб	Глобальний рівень циркулярності економіки, %
2021	461	8,6
2022	976	7,95
2023	1307	7,2
2024	1470	7,05
2025	1520	6,9

Джерело: систематизовано авторами за даними [11; 13]

Для динаміки глобального рівня циркулярності економіки (y2, %) отримано рівняння спадної лінійної регресії:

$$y_2 = 8{,}83 - 0{,}43 \cdot t \qquad (2)$$

Коефіцієнт детермінації становить R^2 = 0,899 (r = −0,948; p = 0,014), що підтверджує статистичну значущість тенденції до скорочення частки вторинних ресурсів у структурі глобального споживання матеріалів. Середньорічний темп скорочення показника циркулярності становить приблизно 0,43 %. Графічну інтерпретацію виявлених тенденцій наведено на рисунку 1.

Виявлена розбіжність трендів має принципове значення для обґрунтування ролі циркулярної економіки в забезпеченні сталого розвитку туристичних дестинацій: прискорене відновлення туристичних потоків без пропорційного посилення циркулярності світової економіки означає зростання абсолютного ресурсного навантаження на дестинації, оскільки більший туристичний потік обслуговується переважно лінійними моделями споживання. Це підтверджує тезу зарубіжних дослідників про те, що туристична галузь має значний, але поки що недостатньо реалізований потенціал циркулярної трансформації [9; 10].

Для українських туристичних дестинацій циркулярна трансформація набуває особливого змісту в умовах війни та подальшого повоєнного відновлення. З одного боку, руйнування готельно-ресторанної та курортної інфраструктури створює масштабний виклик утилізації будівельних відходів і водночас – унікальну можливість відбудови на засадах ресурсоефективності та циркулярного проєктування [2]. З іншого боку, у секторі HoReCa вже накопичено практичний досвід впровадження окремих циркулярних рішень: оцінка екологічних ініціатив готельно-ресторанних закладів засвідчує поступове поширення практик роздільного збору відходів, енергозбереження та скорочення одноразового пластику навіть за умов воєнного часу [3], а розроблені стратегії запобігання, зменшення та перерозподілу харчових відходів у закладах ресторанного господарства формують методичну основу для масштабування zero-waste підходів [7]. Показово, що новітні дослідження економічної ефективності циркулярних бізнес-моделей у сфері HoReCa доводять: скорочення відходів, оптимізація закупівель і підвищення ресурсної продуктивності є не лише екологічним, а й економічно вигідним напрямом розвитку підприємств гостинності [6].

Варто наголосити, що мінімізація харчових відходів належить до найбільш економічно доцільних напрямів підвищення рівня продовольчої безпеки. У контексті розвитку циркулярної економіки підприємства ресторанного господарства можуть трансформуватися з генераторів значних обсягів харчових втрат на важливих учасників формування сталих продовольчих систем. Це забезпечується завдяки раціоналізації використання

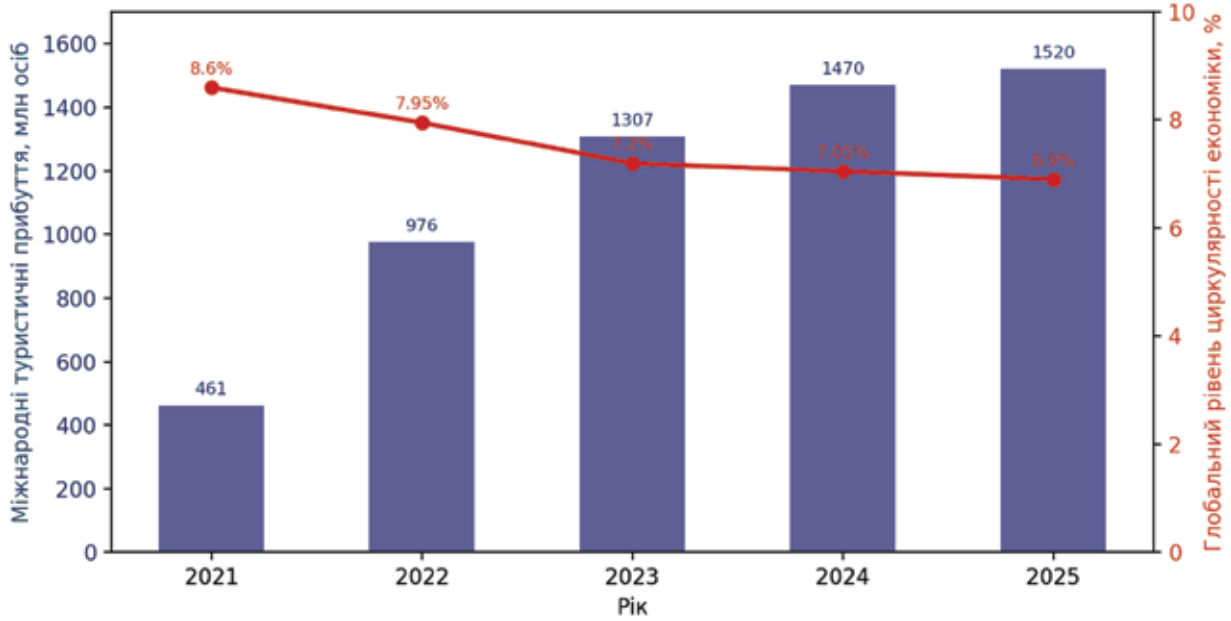

Рис. 1. Динаміка міжнародних туристичних прибуттів та глобального рівня циркулярності економіки, 2021–2025 рр.

Джерело: побудовано авторами за даними [11; 13]

ресурсів, повторному включенню органічних матеріалів у господарський оборот, співпраці з локальними виробниками та скороченню обсягів продовольчих втрат. За умов воєнного стану реалізація таких підходів набуває особливої стратегічної важливості, оскільки сприяє сталості регіональних продовольчих систем, підвищенню рівня продовольчої безпеки населення, а також забезпеченню сталого розвитку туристичних дестинацій.

Отже, наявні наукові напрацювання та практичний досвід свідчать про формування в Україні передумов для інтеграції принципів циркулярної економіки у розвиток туристичних дестинацій, однак їхня реалізація потребує системної координації на державному, регіональному та локальному рівнях. З огляду на це доцільним є визначення ключових внутрішніх і зовнішніх чинників, що сприяють або стримують циркулярну трансформацію туристичних дестинацій, із використанням інструментарію SWOT-аналізу (таблиця 2).

Проведений SWOT-аналіз засвідчує, що Україна має достатній потенціал для циркулярної трансформації туристичних дестинацій за умови подолання інституційних і фінансових бар'єрів, а також системного поєднання відбудовчих процесів із циркулярними принципами проєктування інфраструктури.

За результатами дослідження сформульовано практичні рекомендації, структуровані за рівнями управління:

1. На державному рівні доцільно розробити національну методику оцінювання циркулярності туристичних дестинацій, гармонізувати законодавство про відходи з відповідними директивами ЄС у частині, що стосується сфери гостинності, та передбачити фінансові стимули (пільгове кредитування, податкові знижки) для підприємств, що впроваджують циркулярні технології при відбудові.

2. На регіональному рівні доцільно формувати кластери циркулярної координації дестинацій, що об'єднували б готельно-ресторанні підприємства, комунальні служби поводження з відходами та постачальників локальної продовольчої продукції для замкнення матеріальних потоків у межах території.

3. На рівні підприємств доцільно впроваджувати системи моніторингу ресурсоспоживання, розширювати практики роздільного збирання та компостування харчових відходів, переходити на багаторазову тару й упаковку, а також доносити циркулярні ініціативи до туристів як елемент ціннісної пропозиції дестинації.

4. На рівні наукового й освітнього забезпечення доцільно впровадити підготовку фахівців з циркулярного менеджменту в туризмі на базі закладів вищої освіти туристичного профілю (у т. ч. через участь у програмах міжнародної академічної мобільності Erasmus+) і розвивати міждисциплінарні дослідження економічної ефективності циркулярних практик в українських туристичних дестинаціях.

Висновки. У результаті проведеного дослідження циркулярна економіка обґрунтована як ключовий чинник забезпечення сталого розвитку туристичних дестинацій,

Таблиця 2

SWOT-аналіз передумов розвитку циркулярної економіки туристичних дестинацій України

Сильні сторони (Strengths)	**Слабкі сторони (Weaknesses)**
– Накопичений досвід впровадження zero-waste практик у HoReCa-секторі. – Природно-рекреаційний потенціал для регенеративного туризму. – Інтеграція в європейський науково-освітній і грантовий простір (Erasmus+, Horizon Europe). – Зростання суспільного запиту на екологічну відповідальність бізнесу.	– Відсутність уніфікованих індикаторів циркулярності туристичної галузі. – Фрагментарність нормативно-правового регулювання поводження з відходами. – Обмежені фінансові ресурси малого й середнього готельно-ресторанного бізнесу. – Недостатня розвиненість інфраструктури роздільного збору й переробки відходів.
Можливості (Opportunities)	**Загрози (Threats)**
– Відбудова зруйнованої туристичної інфраструктури на циркулярних засадах. – Гармонізація законодавства з Планом дій ЄС щодо циркулярної економіки. – Міжнародне грантове фінансування «зелених» проєктів відновлення. – Розвиток кластерних моделей циркулярної координації дестинацій.	– Пріоритетність швидкого відновлення над довгостроковою ресурсоефективністю. – Дефіцит кваліфікованих кадрів у сфері циркулярного менеджменту. – Ризик деградації природно-рекреаційних ресурсів через нерегульоване навантаження. – Конкуренція за обмежені інвестиційні ресурси з іншими галузями відновлення.

Джерело: побудовано авторами

здатний трансформувати лінійну модель ресурсоспоживання туризму в замкнену систему регенеративного використання матеріальних, енергетичних і водних ресурсів. Розкрито сутність циркулярної економіки туристичної дестинації, охарактеризовано її ключові принципи та рівні реалізації. Проведена систематизація статистичних даних за 2021–2025 роки та регресійний аналіз дали змогу встановити статистично значущу різноспрямовану динаміку: стрімке відновлення міжнародних туристичних прибуттів на тлі стійкого скорочення глобального рівня циркулярності економіки. Виявлена розбіжність трендів свідчить про недостатню інтеграцію циркулярних принципів у практику обслуговування зростаючих туристичних потоків і формує вагоме теоретичне й практичне підґрунтя для прискореного впровадження циркулярних моделей на рівні дестинацій. Здійснений SWOT-аналіз підтвердив наявність достатнього потенціалу для циркулярної трансформації українських дестинацій за умови подолання нормативно-правових, фінансових та кадрових бар'єрів, зокрема шляхом поєднання процесів повоєнної відбудови туристичної інфраструктури з принципами циркулярного проєктування.

Перспективи подальших досліджень пов'язані насамперед з розробленням уніфікованої методики оцінювання індексу циркулярності туристичних дестинацій України; емпіричною апробацією запропонованих рекомендацій на прикладі окремих дестинацій, що потребують повоєнної відбудови; поглибленим дослідженням економічної ефективності циркулярних бізнес-моделей у готельно-ресторанному господарстві; оцінюванням впливу запровадження циркулярних моделей на стан продовольчої безпеки держави в умовах війни; а також вивченням механізмів державно-приватного партнерства для фінансування циркулярної інфраструктури туристичних дестинацій.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Білоусько Т. Циркулярна економіка в контексті досягнення цілей сталого розвитку. *Економіка та суспільство.* 2024. Вип. 65. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-65-52.
2. Злотнік М., Ткачук Б. Переваги впровадження циркулярної економіки для українських підприємств в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство.* 2022. Вип. 45. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-45-36.
3. Красномовець В. А., Машкова О. В. Оцінка екологічних ініціатив в діяльності закладів готельно-ресторанної галузі в Україні під час війни. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент.* 2023. Вип. 57. С. 54–62. DOI: https://doi.org/10.32782/2413-2675/2023-57-7.
4. Куцик П. О., Семів С. Р., Бойко Р. В. Інноваційно-інвестиційні моделі кооперування малих і середніх підприємств у сфері внутрішньої торгівлі у контексті розвитку циркулярної економіки. *Трансформаційна економіка.* 2026. Вип. 2 (15). С. 91–96. DOI: https://doi.org/10.32782/2786-8141/2026-15-14.
5. Миронов Ю. Б. Зелена циркулярна економіка і сталий розвиток туризму. *Індустрія гостинності: сучасні тенденції та перспективи*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Тернопіль, 25 квітня 2025 р.). Тернопіль: ЗУНУ, 2025. Т. 1. С. 300–302. URL: https://tourlib.net/statti_ukr/myronov101.htm.
6. Писарева І., Шаповаленко Д., Давидов Є. Циркулярні бізнес-моделі в HoReCa: економічна ефективність zero-waste підходів. *Економіка та суспільство.* 2026. Вип. 85. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-85-34.
7. Рябенька М. О., Мазуркевич І. О., Постова В. В. Розробка стратегій запобігання, зменшення та перерозподілу відходів у закладах ресторанного господарства. *Економіка та суспільство.* 2024. Вип. 66. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-66-108.
8. Axhami M., Ndou V., Milo V., Scorrano P. Creating Value via the Circular Economy: Practices in the Tourism Sector. *Administrative Sciences.* 2023. Vol. 13 (7). DOI: https://doi.org/10.3390/admsci13070166.
9. González-Sánchez R., Alonso-Muñoz S., Medina-Salgado M.-S., Torrejón-Ramos M. Driving Circular Tourism Pathways in the Post-Pandemic Period: a Research Roadmap. *Service Business.* 2023. Vol. 17 (3). Pp. 633–668. DOI: https://doi.org/10.1007/s11628-023-00537-9.
10. Rodríguez C., Florido C., Jacob M. Circular Economy Contributions to the Tourism Sector: a Critical Literature Review. **Sustainability.** 2020. Vol. 12 (11). Pp. 4338. DOI: https://doi.org/10.3390/su12114338.
11. The Circularity Gap Report 2025. Circle Economy Foundation, 2025. URL: https://circularity-gap.world/2025.
12. Velasco-Muñoz J. F., López-Felices B., Román-Sánchez I. M., Hernández-Rojas R. Implementation of the Theoretical Framework of the Circular Economy in the Tourism Sector. *Current Issues in Tourism.* 2026. Vol. 29 (13). Pp. 2727–2753. DOI: https://doi.org/10.1080/13683500.2025.2460684.
13. World Tourism Barometer. UN Tourism, 2026. URL: https://untourism.int/un-tourism-world-tourism-barometer-data.
14. Zorpas A. A., Navarro-Pedreño J., Panagiotakis I., Dermatas D. Steps Forward to Adopt a Circular Economy Strategy by the Tourism Industry. *Waste Management & Research.* 2021. Vol. 39 (7). Pp. 889–891. DOI: https://doi.org/10.1177/0734242X211029087.

REFERENCES:

1. Bilousko T. (2024). Tsyrkuliarna ekonomika v konteksti dosiahnennia tsilei staloho rozvytku [Circular Economy in the Context of Achieving Sustainable Development Goals]. *Economy and Society,* no. 65. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-65-52 [in Ukrainian]
2. Zlotnik M. & Tkachuk B. (2022). Perevahy vprovadzhennia tsyrkuliarnoi ekonomiky dlia ukrainskykh pidpryiemstv v umovakh voiennoho stanu [Benefits of Circular Economy Implementation for Ukrainian

Enterprises under Martial Law]. *Economy and Society,* no. 45. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-45-36 [in Ukrainian]

3. Krasnomovets V. A. & Mashkova O. V. (2023). Otsinka ekolohichnykh initsiatyv v diialnosti zakladiv hotelno-restorannoi haluzi v Ukraini pid chas viiny [Assessment of Environmental Initiatives in the Activities of Hotel and Restaurant Establishments in Ukraine During the War]. *International Humanitarian University Herald. Economics and Management,* no. 57, pp. 54–62. DOI: https://doi.org/10.32782/2413-2675/2023-57-7 [in Ukrainian]
4. Kutsyk P. O., Semiv S. R. & Boiko R. V. (2026). Innovatsiino-investytsiini modeli kooperuvannia malykh i serednikh pidpryiemstv u sferi vnutrishnoi torhivli u konteksti rozvytku tsyrkuliarnoi ekonomiky [Innovative-Investment Models of Cooperation among Small and Medium-Sized Enterprises in the Field of Domestic Trade in the Context of Circular Economy Development]. *Transformational Economy,* no. 2, is. 15, pp. 91–96. DOI: https://doi.org/10.32782/2786-8141/2026-15-14 [in Ukrainian]
5. Myronov Yu. B. (2025). Zelena tsyrkuliarna ekonomika i stalyi rozvytok turyzmu [Green Circular Economy and Sustainable Development of Tourism]. *Industriia hostynnosti: suchasni tendentsii ta perspektyvy*: proceedings of the International conference (Ternopil, 25 April 2025). Ternopil: WUNU, vol. 1, pp. 300–302. Available at: https://tourlib.net/statti_ukr/myronov101.htm [in Ukrainian]
6. Pysareva I., Shapovalenko D. & Davydov Ye. (2026). Tsyrkuliarni biznes-modeli v HoReCa: ekonomichna efektyvnist zero-waste pidkhodiv [Circular Business Models in the HoReCa Sector: the Economic Efficiency of Zero-Waste Approaches]. *Economy and Society,* no. 85. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-85-34 [in Ukrainian]
7. Riabenka M. O., Mazurkevych I. O. & Postova V. V. (2024). Rozrobka stratehii zapobihannia, zmenshennia ta pererozpodilu vidkhodiv u zakladakh restorannoho hospodarstva [Development of Strategies for Prevention, Reduction, and Redistribution of Waste in Restaurant Establishments]. *Economy and Society,* no. 66. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-66-108 [in Ukrainian]
8. Axhami M., Ndou V., Milo V. & Scorrano P. (2023). Creating Value via the Circular Economy: Practices in the Tourism Sector. *Administrative Sciences,* no. 13, is. 7. DOI: https://doi.org/10.3390/admsci13070166
9. González-Sánchez R., Alonso-Muñoz S., Medina-Salgado M.-S. & Torrejón-Ramos M. (2023). Driving Circular Tourism Pathways in the Post-Pandemic Period: a Research Roadmap. *Service Business,* no. 17, is. 3, pp. 633–668. DOI: https://doi.org/10.1007/s11628-023-00537-9
10. Rodríguez C., Florido C. & Jacob M. (2020). Circular Economy Contributions to the Tourism Sector: a Critical Literature Review. *Sustainability,* no. 12, is. 11. DOI: https://doi.org/10.3390/su12114338
11. Circle Economy Foundation. (2025). The Circularity Gap Report 2025. Available at: https://circularity-gap.world/2025
12. Velasco-Muñoz J. F., López-Felices B., Román-Sánchez I. M. & Hernández-Rojas R. (2026). Implementation of the Theoretical Framework of the Circular Economy in the Tourism Sector. *Current Issues in Tourism,* no. 29, is. 13. DOI: https://doi.org/10.1080/13683500.2025.2460684
13. UN Tourism. (2026). World Tourism Barometer. Available at: https://untourism.int/un-tourism-world-tourism-barometer-data
14. Zorpas A. A., Navarro-Pedreño J., Panagiotakis I. & Dermatas D. (2021). Steps Forward to Adopt a Circular Economy Strategy by the Tourism Industry. *Waste Management & Research,* no. 39, is. 7, pp. 889–891. DOI: https://doi.org/10.1177/0734242X211029087

Дата надходження статті: 17.07.2026
Дата прийняття статті: 12.08.2026
Дата публікації статті: 04.09.2026